

وزارت آموزش و پرورش دردولت سیزدهم

باید ها و فرصت ها

گامی در مسیر تحقق تحول بنیادین آموزش و پرورش
در طلیعه گام دوم انقلاب اسلامی

جبهه تعلیم و تربیت انقلاب اسلامی
اردیبهشت و خرداد ۱۴۰۰

وزارت آموزش و پرورش در دولت سیزدهم

باید ها و فرصت ها

گامی در مسیر تحقق تحول بنیادین آموزش و پرورش
در طلیعه گام دوم انقلاب اسلامی

فهرست

۷	 مقدمه
۹	 آقای مرتضی فاطمی نژاد
۱۵	 آقای مهدوی
۱۹	 آقای عباس بیات
۲۴	 آقای حسین تاریخی
۲۶	 آقای محمدطیب صحرایی
۲۹	 آقای حامد تقدیری
۴۶	 آقای محمد رحمانی
۵۰	 آقای مجتبی تاجیک

مقدمه

فعالان عرصه تعلیم و تربیت از دیرباز به اهمیت این عرصه پی برده و تلاش نمودند که در آموزش و پرورش نقش آفرینی کنند. این مهم بعد از انقلاب اسلامی و نیاز به تربیت نیروی انسانی بر اساس گفتمان انقلاب اسلامی اهمیت دوچندان یافت. ضعف فعالیت های آموزشی و تربیتی و نیاز به تحول در آموزش و پرورش دغدغه مندان بسیاری را بر آن داشت که در مسیر تحول این وزارتخانه گام بردارند. بیش از ده سال پیش سند تحول بنیادین آموزش و پرورش نگاشته شد اما در عمل اتفاقی نیفتاده است.

حال در ابتدای گام دوم انقلاب اسلامی و شروع دولت سیزدهم، عده ای از دغدغه مندان تعلیم و تربیت که در این عرصه مشغول فعالیت اجرایی و فکری هستند دور هم جمع شدند تا وزیر دولت سیزدهم آموزش و پرورش را یاری دهند. این جمع، با شناخت از محتواهای خوبی که در موضوع تحول در آموزش و پرورش نگاشته و مطرح شده است، تلاش نمود مباحثی را در راستای تحقق تحول در آموزش و پرورش مورد بحث قرار دهد.

اعضای این جمع تلاش نمودند خود را به جای وزیر آموزش و پرورش تصور نمایند و با شناخت جایگاه و اهمیت نقش وزارت، برنامه هایی که در راستای تحقق تحول باید مورد توجه قرار گیرد را ارائه دهند.

لازم به ذکر است که اعضا، تلاش نمودند نکاتی که توسط دیگر عزیزان بیان گردید را دوباره مطرح نکنند و چنانچه به مواردی دوباره اشاره گردید در گزارش ثبت نشد. همچنین این جلسه به صورت بارش فکری و شناخت برنامه های مهم در آموزش و پرورش سیزدهم برگزار شد و از نظم منطقی تبعیت نمی کند.

جبهه تعلیم و تربیت انقلاب اسلامی ، امیدوار است با یاری دیگر عزیزان دغدغه مند رشد و اعتلای وزارت آموزش و پرورش ، نکات ایشان را بر این نوشتار بیفزاید و دولت سیزدهم در راستای تحول بنیادین آموزش و پرورش گام موثر و اجرایی بردارد.

آقای مرتضی فاطمی نژاد^۱

بیش از چهار دهه از انقلاب اسلامی ایران می گذرد. این انقلاب در لایه کلان سیاسی محقق شد و ولایت الهی جای ولایت طاغوت را گرفت. لیکن انقلاب در بسیاری از نظامات اداری، فرهنگی و اجتماعی ایجاد نشد و بسیاری از رویکردها و رویه های سابق ادامه یافت. در نظام تعلیم و تربیت رسمی عمومی کشور نیز علی رغم زحمت های خالصانه و اقدامات صورت گرفته، تغییر و تحول اساسی مد نظر امام جامعه هنوز محقق نشده است. کلیاتی که از صحبت های امام امت فهم می شود آنست که نظام تعلیم و تربیت باید روزآمد، بومی و اسلامی باشد و نگاه به آینده داشته باشد، یعنی دانش آموزان را برای نیازهای آینده و ساختن جامعه فردا و رقم زدن تمدن نوین اسلامی تربیت کند. در این مسیر برخی گردنه های اساسی نیاز به اصلاح به شرح ذیل تبیین می شود.

۱. آقای مرتضی فاطمی نژاد، مدیرعامل موسسه خدمات علمی آموزشی رزمندگان و قائم مقام موسسه آموزشی

راهیان کوثر، کارشناسی ارشد مدیریت

بایسته های تحول در نظام تعلیم و تربیت :

- در این بخش، باید و نبایدهایی که در مسیر تحول در تعلیم و تربیت باید در نظر گرفته شوند ارائه می شود :
۱. تربیت و رشد همه جانبه دانش آموز در ابعاد مختلف.
 ۲. انتقال دانش با رویکرد علم نافع.
 ۳. برخورد ریشه ای با مقوله ی اعتقادات و پرداختن به تقوا به عنوان شرط لازم انسانیت.
 ۴. تکمیل فرایند تعلیم با مهارت آموزی (با رویکرد تجربه محوری) پس از انتقال دانش.

برخی از مهارت های لازم عبارتند از :

- مهارت های اولیه شخصی (خانه داری ، مدیریت امور روزمره و ...)
- مهارت های تعامل اجتماعی، همکاری و کار گروهی
- مهارت های مدیریت، رهبری و برنامه ریزی
- مهارت جستجو و یافتن مطالب علمی و کاربردی
- مهارت خواندن قرآن و یافتن مطالب قرآن و سنت و تدبر در آن
- مهارت های درک و تعامل با مخاطب و مذاکره
- مهارت های شناخت و مدیریت نفس
- مهارت های نگارش و مستندسازی
- مهارت های حرفه ای و کار آفرینی

۵. ایجاد شخصیت سالم (صبور، جدي، منظم، شجاع، مجاهد، با پشتکار، با اعتماد به نفس، با اراده، ، قانون-مدار، با حیا، و...) و مورد نیاز فرد و جامعه
۶. تبدیل نقش معلم به مربی و نقش دانش آموز به متربی.
۷. حمایت از مربی : افزایش اختیارات در انتخاب روش یادگیری داشته باشد/ پشتیبانی آموزشی خوب / رشد همه جانبه / ارتقاء شأن و منزلت اجتماعی / بهبود وضع معیشت

۸. آگاه سازی والدین از مخاطرات یک سویه سازی و کانالیزه کردن هدایت تحصیلی
۹. زمینه سازی برای تعلیم و تربیت در سایر بسترها و نهادهای اجتماعی و تربیتی
۱۰. گسترش نقش مردم در تعاملات آموزشی (خدمات ، قاعده گذاری ، نظارت و ارزیابی و ...) و همچنین استفاده از انگیزه ها و توانمندی های گسترده و امیدآفرین بخش مردمی با در اختیار قرار دادن منابع محدود در راستای سنجش امکان رشد تصاعدی آنها
۱۱. ظرفیت سازی توسط سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و نهادهای انقلابی در جهت گسترش عدالت آموزشی و دسترسی نوجوانان مستعد طبقه متوسط و کم برخوردار جامعه به ملزومات آموزشی و تربیتی مورد نیاز برای شکوفایی استعدادها و رشد علمی، معنوی و مهارتی

تحلیل وضعیت موجود:

در این بخش به برخی از گزاره های شناخت وضع موجود در نظام تعلیم و تربیت به صورت کلی و به شکل توصیفی و تحلیلی اشاره می کنیم :

۱. تهاجم فرهنگی دشمن (استکبار جهانی و جریان های ضد انقلاب) در حوزه تعلیم و تربیت با هدفگذاری ایجاد گسل بین نسلی برای جلوگیری از استمرار انقلاب از طریق ایجاد مدارس و تربیت نیروهای غیر انقلابی و حتی مخالف نظام، اختلال در اجرای سند تحول بنیادین (مثل ایجاد تغییرات اساسی در کتب درسی)، اختلال در نظام تربیت معلم از طریق نفوذ فرهنگ غربی

۲. ضعف های اساسی وزارت آموزش و پرورش از حیث ساختار، تعطیلی برنامه های تربیتی، واگذاری مدارس به بخش خصوصی و ...
۳. نیاز به تسهیل گری و الهام بخشی حاکمیت برای نهادسازی (در عرصه هایی چون پژوهش، مدارس کسب و کار، تولید محتوا، تربیت معلم، رصد و پایش، خدمات فرهنگی و اردویی، آموزش های مجازی، رتبه بندی معلمان، شبکه سازی مربیان و فعالیت های رسانه ای و ...)
- در بخش مردمی زیست بوم تعلیم و تربیت
۴. نیاز به جریان سازی برای اقبال مردمی به مدارس الگو

موضوعات مبنایی در آموزش و پرورش :

با بررسی انواع مسائل و موضوعات حوزه ی آموزش و پرورش، شش عرصه به عنوان موضوعات مبنایی شناسایی می شود که تقریباً هریک از تمام ریز موضوعات به یکی از این شش عرصه باز خواهند گشت که عبارتند از :

۱. **نظام تربیت مربی :** استقرار روحیه مربی و مربی
 ۲. **مدرسه سایبری :** استفاده از پلتفرم به عنوان یک زمین بازی اصلی در فضای مجازی
 ۳. **محتوای جامع :** بسته های آموزشی همه جانبه
 ۴. **مدرسه الگو :** تدوین مدل الگوی مدرسه-داری در تراز سند تحول بنیادین
 ۵. **نظام ارزشیابی :** تدوین مدل ارزیابی همه جانبه برای زیست بوم الگو
 ۶. **جهاد تبیینی :** تعمیق اهمیت مسائل تعلیم و تربیت برای همه متولیان این عرصه
- در شکل زیر تناظرسازی این مسائل بنیادی با مراکز و ارکان تشکیلاتی وزارت آموزش و پرورش جهت تعیین حوزه ی اقدام و عملیات نشان داده شده است :

تحلیل وضعیت ارکان متناظر با موضوعات مبنایی تعلیم و تربیت :

در این بخش، نیازهای ضروری هریک از ارکان متناظر آموزش و پرورش جهت حل مسائل مبنایی ارائه خواهد شد :

دانشگاه فرهنگیان :

برای دانشگاه فرهنگیان نیازمند یک نظام تربیتی و خروج از آموزش محوری صرف هستیم.

مرکز فن آوری و آموزش مجازی :

نیازمند مدرسه سایبری هستیم، به این معنا که همه-ی بخش-های تعلیم و تربیت در فضای مجازی پیاده شود با حکمرانی و سیاستگذاری وزارت آموزش و پرورش

سازمان تالیف کتب درسی :

نیازمند محتوای جامع برای برانگیختن حس پرسشگری و کنجکاوی در دانش آموز و اشتیاق پژوهش و حرکت در معلم هستیم. در حال حاضر محتواهای آموزشی صرفاً آموزش محور بوده و تنها داده-ها را ارائه می دهند. آموزش و پرورش باید نسبت به اهداف آموزشی صیانت داشته باشد و اجازه رسیدن به اهداف را، بر اساس انواع محتوا و رشد خلاقیت، به گروه های مختلف بدهد .

سند تحول بنیادین :

حوزه ی عملیاتی سند تحول هنوز به مدرسه نرسیده است. پیاده شدن سند تحول با مدرسه الگو قابل تحقق است. مدارس الگو می توانند نمونه های خوبی برای پیاده شدن و بررسی تحقق سند تحول باشد. سند تحول باید شامل قرائت در امکان ها، بوم ها و ظرفیت ها باشد. در میدان و درصف (مدرسه) است که این ها را می توان مشخص نمود و اصلاح کرد. اکنون سند تحول در حوزه نظری است و باید وارد میدان شده و تبدیل به مدل و الگوی عملی شود.

نظام ارزشیابی :

نیازمند نظام ارزشیابی بر اساس گزاره های بومی هستیم. تعامل میان مدرسه و ستاد و باید مورد بررسی قرار گیرد. ارزیابی عملکرد آموزش و پرورش کاملاً اشتباه است و جهت آن کاملاً خطاست چراکه سطح بندی و ارزیابی صرفاً در گزاره های کمی قرار گرفته و هیچ بازخورد کیفی وجود ندارد. باید در تغییر نگاه نسبت به ارزیابی و پیاده سازی بر اساس آن ، اقدام جدی صورت گیرد.

ساختار :

وزیر آموزش و پرورش دو صحنه ی مواجهه دارد. یکی عرصه ی اجرایی است و حسن اداره اجرایی وزارتخانه با همه ی چالش ها و مشکلات و دیگری نگاه تحولی در وزارتخانه است که دوره گذار و تغییر آموزش و پرورش به سمت تحول در آن طراحی و دنبال شود. در این راستا باید اقتضائات زیر در نظر گرفته شود :

۱. حکمرانی با تصدی گری تفاوت دارد. آموزش و پرورش باید تلاش کند حکمرانی کند و نه تصدی گری
۲. نیازمند جهاد تبیینی در بازگو کردن اهمیت و اولویت آموزش و پرورش برای مردم هستیم

آقای مهدوی^۱

سازمان تالیف کتب درسی محتوای درسی :

۱. در بسیاری کشورها مدارس مانند دانشگاه ها ، سرفصل ها را آموزش و پرورش می دهد و محتوا و مصادیق را اساتید می دهند. باتوجه به شرایط کرونا آموزش ترکیبی یا هیبریدی مطرح شده است. آموزش در هر مکان ، هر زمان ، توسط هر کسی با هر محتوایی پیاده می شود. این آموزش ترکیبی را باید با محتوای متنوع همراه نمود.

آقای صحرایی : هدایت و تربیت کار حاکم اسلامی است و نمی توان موضوعات آموزشی را هم متنوع لحاظ نمود و در آن اختیار تام داد. اگر ما مانند دانشگاه بسپریم ، مانند دانشگاه هم ضربه در محتوای غیردینی و ضد تربیتی خواهیم خورد . آنچه به نظر می رسد باید خود سازمان پژوهش برون سپاری کند و نظارت و تایید با خود سازمان پژوهش باشد . در این مدل مانع خلاقیت ها و ورود نظرات نهادها و افراد متخصص نیستیم لیکن باید طبق اصول و سیاستی دنبال شود و سر رشته کار در اختیار سازمان پژوهش باشد.

۱. سالها در مدارس شاخص فعالیت مدیریتی داشتند و اکنون در حوزه سیاستگذاری و اجرایی آموزش و پرورش فعالیت می کنند.

۲. تالیف برنامه درسی بین المللی : چون در مدارس بین الملل محتوای درسی بین المللی نداریم ، نمی توانیم از ظرفیت های بومی استفاده کنیم و آنها را تغذیه کنیم و همیشه مدارس ما مصرف کننده هستند و مخاطبان چندانی ندارند و بنابر این درآمدی ندارد. در بعضی مناطق مدارس تعطیل شده است درحالیکه می توان آنها را به ظرفیت های خوب برای فعالیت آموزش و پرورش در بین الملل تبدیل نمود. لازمه ی این امر، تصویب برنامه درسی بین الملل است!
۳. آموزش و پرورش در کشور های پیشرفته مهارت محور است و نه دانش محور . کار آفرین تربیت می کند و نه دانشمند. کتابهای درسی باید مهارت محور شود که خودش موجب به حاشیه رفتن کنکور نیز می شود.
۴. آموزش شناختی : بهره گیری از روش های آموزشی شناختی که در آینده با آن مواجه هستیم. در این موضوع آینده پژوهشی بسیار نیاز است.^۲

تحول در آموزش و پرورش :

۱. شناخت جریان های آموزشی و پرورشی :
- در این عرصه باید جریان های فکری و فعالیتی آموزش و پرورش به خصوص مجموعه های با قدرت مقابل در مسیر تحول را شناخت.
۲. وزارت، در مسیر تحول در آموزش و پرورش می بایست در مولفه های نوین موثر بر تعلیم و تربیت خانواده ، رسانه ، خارج از کشور ، حکومت و .. وارد شود.
- نظام تعلیم و تربیت می بایست از چهار دیواری مدرسه خارج شود و در تمام موارد بالا حکمرانی کند. در ساختار نظام نیز در تمام بخش های بالا می بایست آموزش و پرورش نماینده و عضو موثر داشته باشد.

۱. برنامه درسی آموزشی تربیتی اخلاقی (دیپلم اخلاقی) . حساسیت های غلط بین المللی علیه اسلام را با اخلاق خارج می کنیم. علاوه بر ایران دوستان که در خارج از کشور وارد این مدارس می شوند، خارجی های مقیم ایران هم از این ظرفیت استفاده می کنند. ایرانی های مقیم خارج از کشور هم که علاقه ای به استفاده از محتوای آموزش و پرورش ایران ندارند می توانند در این نظام آموزشی حاضر شوند.

۴. مدارس شهر نئوم طراحی شده توسط محمد بن سلمان در عربستان مورد بررسی قرار گیرد. Neom

اقتصاد آموزش و پرورش :

یکی از مباحثی که به صورت جدی باید مورد بررسی قرارگیرد اقتصاد آموزش و پرورش است. خیلی طرح هایی که مطرح است از اقتصاد آموزش و پرورش نشأت گرفته است چرا که به خزانه دولت فشار بسیار وارد می کند.

فعالیت های فرهنگی و تربیتی :

۱. مدرسه مرکز فعالیتهای فرهنگی و تربیتی محله شود و از این مسیر علاوه بر خدمت دهی و رشد اقتصادی که با ظرفیت های بالای مکانی و امکاناتی آن قابل تحقق است ، در رشد فرهنگ و محله محوری نیز موثر است. در این طرح مدرسه مرکز خدمات فرهنگی به محله می شود که علاوه بر دانش آموز به خانواده ها و مردم محل نیز خدمت ارائه می دهد . این طرح می تواند کمک جدی به اقتصاد آموزش و پرورش نیز نماید.^۱

آقای صحرایی : فعالیتهای مهارتی و فنی حرفه ای محله و خانواده را می توان در مدرسه وارد کرد .

۲. ساماندهی دانش آموزان ضعیف آموزشی و رشد تربیتی ایشان بسیار مهم است. اینان در آینده نزدیک مشاغل خدماتی جامعه را بر عهده می گیرند و فرهنگ عمومی کشور را می سازند.

۱. تحقیقی در این موضوع صورت گرفته است با عنوان «همکاری متقابل شهرداری و آموزش و پرورش» با پژوهش آقای عباس ذوقی پور که در آموزش و پرورش استان تهران و مرکز پژوهش های شهرداری تهران در نیاوران می توان پیدا کرد .

ساختار :

۱. نو سازی

۲. **کوچک سازی :** نیمی از نیروهای ستاد باید خارج شوند. و ستادهای شهرستانی کوچک شود!

باید سراغ مدرسه محوری با رویکرد مدیر محوری با مجتمع سازی آموزش رفت . در حل مساله نیروی انسانی ، مسیر تربیت و حذف بروکراسی اداری بسیار موثر است.

۳. **گردش نخبگانی :** باید تلاش نمود از میان نیروهای فعلی در ستاد و صف آموزش و پرورش، سی هزار مدیر مدرسه انقلابی تربیت کرد و محور فعالیت را به ایشان واگذار نمود.

بین الملل :

تالیف برنامه درسی بین الملل بسیار ضروری است.^۲

نیروی انسانی :

جذب دانش آموختگان مدارس انقلابی و تشکل های تربیتی انقلاب اسلامی برای آموزش و پرورش.

۱. در بعضی کشورها دفاتر مجزا برای ادارات آموزش و پرورش وجود ندارد بلکه یک اتاق در شهرداری منطقه برای پیگیری امور آموزش و پرورش منطقه وجود دارد که می توان صرفه جویی در اماکن نیز داشت.

۲. در مورد ۲ تالیف محتوای درسی گذشت.

آقای عباس بیات^۱

الف) موضوعات ساختاری

■ ارتقاء جایگاه نظام تعلیم و تربیت در حاکمیت و ذهنیت مردم

یکی از مسئله شناسی‌هایی که مکرر بیان شده است این است که آموزش و پرورش اولویت نظام نیست. هم باید برای حاکمیت و هم مردم این اولویت را ایجاد نمود.

■ ارتقاء کیفیت و ثبات در مدیریت آموزش و پرورش:

۱. کیفیت

۲. ثبات مدیریت: از ناحیه دولت و مجلس دچار آسیب است.

یکی از پیشنهادها برای این منظور این است که پیشنهاد و تصویب اولیه وزیر آموزش و پرورش به شورای عالی انقلاب فرهنگی باشد. مورد دوم نیز در مورد مدیران کل استانی است که همچنان که روسای دانشگاه‌های بزرگ در شورای عالی انقلاب فرهنگی تعیین می‌شود مدیران کل استانی نیز در شورای عالی انقلاب فرهنگی مصوب گردد.

۱. عباس بیات، کارشناس تعلیم و تربیت، کارشناس آموزش‌های فنی و مهارتی، کارشناسی ارشد مدیریت آموزشی

■ بازطراحی نظام تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری:

الف : داخل وزارت : (سازمان های آموزش و پرورش ، وزیر ، شورای عالی ، معاونت ها)
ب : دولت ، حاکمیت : (مجلس ، شورای عالی انقلاب فرهنگی ، شورای عالی آموزش و پرورش)

■ بودجه

۱- بهره‌وری منابع فعلی (اصلاح و کوچک سازی ساختار اداری، بهینه سازی ساماندهی نیروی انسانی، اصلاح جدول دروس، تجمیع مدارس کوچک، اصلاح دوره متوسطه دوم و تجمیع شاخه‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش و اصلاح رشته‌های نظری، حذف برنامه‌های ناکارآمد، استقرار سامانه های هوشمند اداری و مدیریتی، تجمعی سامانه‌های متعدد عملیاتی دانش‌آموزی و نیروی انسانی و...)

۲- ایجاد منابع جدید و شفاف‌سازی منابع کسب شده از طریق مشارکت های مردمی، وقف، هم‌افزایی با سایر دستگاه‌ها و نهادهای دولتی و عمومی

۳- افزایش منابع بودجه فعلی (ایجاد منابع جدید پایدار مالیاتی با توجه به اقتصاد کلان و با کنترل اثرات سوء در سایر بخش‌ها؛ پیشنهاد استفاده از ذخایر ارزی برای توسعه کمی و ایجاد جهش در کیفیت کالبدی، توجیه هزینه منابع زیرزمینی از جمله نفت و... برای سرمایه گذاری بلند مدت و تبدیل به سرمایه انسانی در آموزش و پرورش بجای اولویت بودجه عمرانی)

ب) موضوعات محوری، کلان، تحول آفرین و فوری

ب ۱) یکی از محوری ترین موضوعات امروز کشور در تعلیم و تربیت این است که چطور می‌خواهیم حضور مردم را در آموزش و پرورش رقم بزنیم؟ (تعبیر دیگر آن جلب مشارکت اولیاء و خانواده و عامه مردم در نظام تعلیم و تربیت است)

۱. به نظرم این مساله، روی دیگر بحث تمرکز و عدم تمرکز است. و دامنه آن کاملاً با بحث سلسله مراتب و یا مشارکت در تلاقی است. در واقع گاهی تمرکز و عدم تمرکز را در سطح منطقه‌ای دنبال می‌کنیم؛ گاهی عدم تمرکز را در سطح ساختار ستادی دنبال می‌کنیم که تبلور آن به عنوان نمونه پیشنهاد تشکیل سازمان نظام معلمی است و گاهی تمرکز و عدم تمرکز در سطح عموم مردم و مخاطبان اصلی تعریف می‌کنیم.

۲. باید تفاوت دقیق مردمی کردن با خصوصی سازی را مشخص کنیم

۳. با ایده آقای مهرمحمدی (تئوری رقابت و بازار و حق انتخاب مدرسه) دارد.^۱

۴. باید دقیق منظور ما از شأن حاکمیتی تعلیم و تعلیم و ابعاد و سطوح آن مشخص گردد.

عده‌ای نظرشان این است که آموزش و پرورش تماماً باید توسط دولت و وزارت دنبال شود.

۵. سیاستگذاری منطقه‌ای: سازمان آموزش و پرورش در استان شکل گیرد و کار از وزارتخانه و ستاد رها شود و به استان‌ها منتقل شود. اعتبارات، برنامه‌ها و همه امور به مناطق واگذار شود.^۲

۶. موضوع مردمی کردن و مشارکت مردم در موضوعات مختلف می‌تواند تبلور پیدا کند (مدرسه سازی، تأمین منابع مالی، امور به اصلاح فوق برنامه، مدرسه داری، برنامه درسی و تربیت معلم)

۱. ما باید با تمرکز تصمیم بگیریم که غیر متمرکز اقدام کنیم. از سند تحول باید منشوری را استخراج کنیم و اختیار تام به مدرسه دهیم. دولت پته یا کوپن آموزشی برابر با سرانه مصوب دولتی را به اولیاء بدهد و اولیاء حق انتخاب مدرسه داشته باشند.

۱۰. <https://eitaa.com/Abbasebayat/۲۷۶>

۷. به نظر می‌رسد بحث تربیت معلم و تولید محتوا یکی از مهم‌ترین ابعاد شئون حاکمیتی نظام تعلیم و تربیت است و این دو بالی که در این دولت بیشتر مورد هجوم قرار گرفته است :

الف . سازمان پژوهش : گفته می‌شود چرا یک جا برای کل کشور محتوا تنظیم می‌کند ؟

ب . تربیت معلم : گفته می‌شود چرا فقط از یک جا که دانشگاه فرهنگیان باشد باید معلم گرفت ؟

ب۲) یکی از فوری‌ترین و محوری‌ترین موضوعات بحث تأمین نیروی انسانی در سال‌های آتی است.

ج) تحول در محتوا، روش‌ها

۱- بازطراحی مفهوم مدرسه در گام دوم انقلاب اسلامی

تلقی از مدرسه به عنوان «قرارگاه تربیتی» ضمن ایجاد نوآوری و بهبود، متناسب با شرایط پیشرو اماکن تاب‌آوری و مقاومت مدرسه را افزایش داده و می‌تواند اهداف تحولی را نیز محقق سازد؛ ضمن اینکه بدون این بازاندیشی امکان تحول وجود نخواهد داشت. این رویکرد ضمن امکان بسط مکانی و زمانی تربیت و گسترش عرصه‌های تربیت و یادگیری همچنان موقعیت مدرسه را به عنوان مرکز فرماندهی و برنامه‌ریزی تربیت حفظ و گسترش خواهد داد. برشی از مقاله تعلیم و تربیت در گام دوم^۱

۱. کانال خلق دنیای آینده ۱۱ اسفند ۹۹/۳۲۶/Abbasebayat/eitaa.com/https://

۲- توجه ویژه به پرورش تفکر و تعقل به عنوان هسته اصلی ایمان و رشد مردم و پیشرفت کشور^۱

۳- برنامه ویژه شناسایی استعدادها و هدایت تحصیلی، شغلی و علمی از دوره ابتدایی

۴- بازطراحی دوره‌های تحصیلی با توجه به نیاز کشور به اشتغال، پشتیبانی از تولید، تسهیل و تسریع ازدواج^۲

۵- تقویت و توسعه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و توجه به مهارت‌هایی اساسی پایه تولید در آموزش‌های ابتدایی از جمله تفکر طراحی، تفکر سیستمی، تفکر خلاق و...

۱. نویسه‌های متعدد کانال خلق دنیای آینده در مورد عناصر ۵ گانه سند برنامه درسی ملی
<https://eitaa.com/Abbasebayat/۲۶۳>
۲. <https://eitaa.com/Abbasebayat/۲۵۹>
<https://eitaa.com/Abbasebayat/۲۴۰>

آقای حسین تاریخی^۱

اقتصاد آموزش و پرورش (اعتبارات و بودجه) :

۱. روش تامین منابع مالی برای آموزش و پرورش خیلی پیچیده نیست
۲. آموزش و پرورش روی امکانات و فرصت های بسیار زیاد مالی
نشسته است و هیچ درآمد و طرحی برای درآمدزایی ندارد. اعم از
ظرفیت های سایر ، مکان ها و اردوگاه ها و ...

تعاملات و ارتباطات :

در ارتباطات و تعاملات بین دستگاهی باید قوی عمل نمود و تلاش کرد
مانع آسیب به بدنه و مدیران ارشد آموزش و پرورش شد. وزیر در
بخش مدیران آموزش و پرورش مورد فشار و توصیه قرار می گیرد که
باید تلاش نمود با ورود شورای انتصاب این فشار را برداشت.

نیروی انسانی :

معلم و سایر نیروها شامل: ۵۰۰ هزار نفر معلم ، کیفیت بخشی ۴۰ هزار نفر ،
مدیریت ۱۷۰ هزار نفر ، کارکنان پشتیبانی و اداری ۹۰ هزار نفر .

۱. حسین تاریخی ، دبیرکل اتحادیه انجمن اسلامی دانش آموزان ، مسئول دبیرخانه گام دوم انقلاب اسلامی در
وزارت آموزش و پرورش

موظفی معلم ۹۶ ساعت در ماه است و تابستان ها هم تعطیل هستند. و از ابتدا می داند ۳۰ سال استخدام است و خروج ندارد.

۱. استخدام ۳۰ ساله آموزش و پرورش باید تغییر کند .
۲. آموزش و پرورش با ایجاد مدل های مختلف آموزشی ، نیروی انسانی خود را کاهش دهد. ایجاد بستر مجازی یکی از این روش هاست.

آقای مهدوی :

وضعیت حقوق و خدمات مالی نیروی رسمی اداری بیش از مدیر مدرسه است. این موجب می شود گرایش به سمت فعالیت اداری بیشتر از مدیریت مدرسه باشد. می بایست تلاش نمود حقوق مدیر مدرسه از همه بیشتر باشد.

ساختار :

در ساختار آموزش باید تغییری ایجاد نمود. با ایجاد یک پلتفرم آموزشی متمرکز می توان نیروی انسانی را کاهش داد و مدرسه بستر پشتیبانی ، نخبگانی و تربیتی شود.

محتوای درسی :

آموزش و پرورش در بخش تولید محتوا می بایست تنظیم گری و تسهیل گری (رگولاتوری) کند و با بررسی محتوا ، مجوز تولید و عرضه دهد.

آقای محمدطیب صحرایی^۱

جایگاه آموزش و پرورش :

- بر اساس نص صریح آیات و روایات تعلیم و تربیت وظیفه حاکمیت است که فعلا بخش مهمی از آن در آموزش و پرورش تعریف می شود و بنابر این قابل واگذاری یا تضعیف نیست البته این مساله کاملا تفاوت دارد با تصدی گری در تمام موارد.
- نیروهای آموزش و پرورش پاسداران تعلیم و تربیت انقلاب اسلامی هستند. باید فکر انقلاب اسلامی را در نظام تربیتی دنبال کنند. این فکر نیاز به رهبری دارد که این مسیر را راهبری کند و تحت تاثیر جریان های فکری سیاسی قرار نگیرد اما وزارت خانه فعلی ما و وزیران آن شخصیت و هویت لازم برای راهبری این بدنه مهم و بزرگ را ندارند و بیشتر تدارکچی هستند.
- تعلیم و تربیت اختصاص به وزارت ندارد بلکه جایگاه آن در بین روسای قوا است و باید موضوعات اصلی و کلان آن مانند مسائل اقتصادی در سطح سران قوا مورد بررسی و ساماندهی قرار گیرد و آنها می بایست برای این مهم جلسات جدی داشته باشند.

اکنون تصور عمومی و نیز تصور خود معلمان از وزیر آموزش پرورش یک فرد فکری و پیشرو نیست .

۱. محمد طیب صحرایی ، مدیر عامل مجتمع آموزشی امام صادق علیه السلام ، عضو هیئت علمی دانشگاه امام صادق علیه السلام، مسئول طرح کشوری شهید بهنام محمدی در ۳۳۰۰ مدرسه

معلمان :

۱. نظام گزینش معلمان از طریق دانشگاه فرهنگیان و نیز غیر آن باید ساماندهی و شفاف سازی مجدد شود
۲. نظام آموزش و ارتقاء و توانمند سازی و تعالی معلمان انسجام لازم را ندارد و باید در طول دوران خدمت از لحاظ کمی و کیفی تقویت شود. ضمن خدمت های فعلی نیاز جدی به بروز رسانی دارند. نمونه آن را می توان در ناکارآمدی و ناتوانی بسیاری از معلمان در آموزش فضای مجازی و سواد رسانه ای در دوره کرونا دید.
۳. هویت معلمان باید جایگاه ویژه ای پیدا کند و در شرایط فعلی به عنوان یک گروه پیشرو، اثرگذار و نخبگانی دیده نمی شوند و حد اکثر به عنوان آدمهای خوب اما میانی و با توان محدود تعریف می شوند.
۴. معلمان باید نقش اجتماعی و فرهنگی پیدا کنند. به عنوان مثال به عنوان معتمدان محله یا در شورای حل اختلاف باید برای معلمین جا باشد.

دانش آموز :

۱. پوشش حداکثری دانش آموزی کشور: به علت تصمیم های غلط فعلی و استفاده بی منطق از فضای مجازی به جای استفاده از رادیو یا تلویزیون و نیز عدم تفاوت قایل شدن بین شرایط کرونایی شهرهای کوچک و روستاهای بدون آلودگی با شهرهای بزرگ و آلوده (جمعیت چند میلیون نفری ترک تحصیل یا کم بهره از امکانات آموزشی)
۲. تربیت دینی و اقتضایی دانش آموزان دچار نقص های مبنایی است: در حال حاضر یک سیاق مشترک برای پسران، دختران، شهری، روستایی و اقلیم های مختلف شمال، جنوب، شرق و غرب ارایه می شود که کاملاً اشتباه است.
۳. مسئولیت پذیری دانش آموزان: نظام آموزشی فعلی دانش آموزان را منفعل و بدون اثر و مسئولیت بار می آورد. در قبال مدیریت خود و خانواده، جامعه، جهان و بویژه امت اسلامی، محیط زیست و... (طرح های عملیاتی برای موارد فوق موجود است و برخی از آنها در جلسه ارایه شد)
۴. نظام استعداد پذیر برای دانش آموز: مدارس فعلی با برنامه های خطی و مسطح قتلگاه استعدادهای و علایق مختلف هستند درحالیکه باید با به رسمیت شناختن تفاوت های بچه ها امکان بروز و ظهور استعدادهای دانش آموزان را داشته باشند.

محتوا :

محتوای فعلی و غالب اشکالات متعددی دارد از جمله نکات زیر باید به تناسب در موضوعات مختلف اصلاح شود

۱. تفاوت های جنسیتی: در بسیاری از محتواها دیده نشده است.
۲. ملی بودن محتوا: در بعضی موضوعات باید پررنگ شود
۳. بومی بودن محتوا: در عین حال بسیاری از محتواهای کتب درسی اساساً نیازی به یکسانی ندارند و باید برای اقلیم های مختلف متفاوت باشند.
۴. سنی بودن محتوا: مثلاً چرا باید بدون در نظر گرفتن سن تکلیف در دانش آموزان محتوای کتاب دینی دختران و پسران در کلاس سوم دبستان یکسان باشد.
۵. مهارت محوری: شاید از شدید ترین اشکالات کتابهای درسی در موارد مختلف عدم اهتمام به مهارت های مختلف بچه هاست.
۶. کاهش حفظیات: علیرغم شعارهای بسیار هنوز اکثریت به اتفاق کتابهای مدارس حفظ محور هستند.

خانواده :

به خانواده در تعلیم و تربیت جایگاه ویژه دهیم . تعلیم و تربیت بر عهده خانواده است و مدرسه کمک دهنده است. در آموزش و پرورش نیازمند معاونت خانواده هستیم که این امر را به صورت جدی دنبال کند.

ارتباطات و تعاملات :

جایگاه نهادهای مکمل آموزش و تربیت کجاست ؟ باید این مشخص شود و در مسیر دیده شود. اگر تربیت را امری فرا سازمانی ببینیم آنگاه آموزش و پرورش نقش دبیرخانه ای پیدا خواهد کرد و نهادهای متعددی در کشور با راهبری واحد و هم افزایی قرارگاهی به طور روشن و مشخص باید دارای نقش شوند مانند حوزه علمیه، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان بسیج مستضعفین و...

آقای حامد تقدیری^۱

ویژگی های وزیر :

۱. آموزش و پرورش نیاز به شناخت های زیر دارد . وزیر می بایست در این شناخت ها سر رشته ای داشته باشد :

- شناخت مبانی تربیت اسلامی
- شناخت مخاطب کودک و نوجوان
- شناخت فعالیت های دانش آموزی
- شناخت نظام تعلیم و تربیت انقلاب اسلامی
- شناخت آموزش و پرورش موجود
- شناخت امور اجرایی و دستگاه های حاکمیتی مرتبط
- شناخت جریان های فکری عرصه دانش آموزی
- شناخت جریان های سیاسی عرصه دانش آموزی
- شناخت سند تحول بنیادین
- شناخت مبانی مقام معظم رهبری در موضوع تحول در آموزش و پرورش و گام دوم انقلاب اسلامی و عرصه تربیت
- شناخت تحولات دانش آموزی ایام کرونا
- شناخت جریان های دانش آموزی جهانی و اسناد مرتبط

۱. حجت الاسلام حامد تقدیری ، رئیس سازمان مدارس صدرا وابسته به سازمان تبلیغات اسلامی ، مسئول کارگروه کودک و نوجوان سازمان تبلیغات اسلامی ، سطح عالی حوزه و دانشجوی دکتری تاریخ تشیع

۲. عملیاتی بودن: تحول در آموزش و پرورش با تبیین نکات و صحبت از طرح های تحولی پیش نمی رود. بلکه نیاز به تحقق این موارد دارد در این راستا وزیر می بایست عملیاتی بوده و توان فعالیت اجرایی ده ها کار هم زمان را داشته باشد.

۳. کارآزموده و باتجربه: تحقق تحول در آموزش و پرورش نیازمند تجربه است. تجربه فعالیت ملی و شناخت استان ها ، تجربه کار با مخاطبین دانش آموز و معلم ، تجربه فعالیت های میدانی دانش آموزی کلان ، تجربه کار با دستگاه های حاکمیتی شامل مجلس ، سازمان برنامه و بودجه ، وزارت خانه ها و ...

همچنین نیازمند تجربه اداره ی یک مجموعه از حیث مدیریتی ، حقوقی ، مالی ، نظارتی ، نیروی انسانی ، برنامه ای و ... است.

۴. خوش فکر و خلاق بودن: باتوجه به مسائل گسترده وزارت آموزش و پرورش و مشکلات بسیار آن ، وزیر می بایست خوش فکر و خلاق باشد تا بتواند با ایده های نوآورانه علاوه بر نشاط بخشی به فعالیت ها ، از سد بحران ها نیز عبور کند. این خلاقیت می تواند او را از محدود شدن در چارچوب های روزمره خارج کند و به فعالیت های مسیر جدیدی ببخشد.

۵. ارتباط گسترده و تعامل با مسئولین حاکمیتی: وزیر آموزش و پرورش به دلیل نیاز به ارتباط با بخش زیادی از دستگاه های حاکمیتی شامل : مجلس ، قوه قضائیه ، نیروهای مسلح ، سازمان استخدامی کشور ، سازمان برنامه و بودجه ، دفتر مقام معظم رهبری ، وزارت خانه ها ، حوزه های علمیه برادران و خواهران ، سازمان تبلیغات اسلامی ، سازمان اوقاف و .. می بایست با مسئولین این مجموعه ها ارتباط داشته یا توان برقراری ارتباط را داشته باشد.

۶. جوان و پرانرژی: وزیر آموزش و پرورش به دلیل گستردگی فعالیت و حجم بالای برنامه ها میبایست جوان و پرانرژی باشد که بتواند بار سنگین تحول در آموزش و پرورش را بردارد.

۷. پدری مهربان: وزیر آموزش و پرورش به مثابه ی یک پدر، می بایست جریان های مختلف دانش آموزی را در مسیر اهداف تربیتی انقلاب اسلامی راهبری و هدایت نماید. برخوردهای غیرتخصصی و جناحی می تواند به نقش تربیتی وزارت آموزش و پرورش صدمه وارد کند.

۸. تربیت محور: وزیر آموزش و پرورش آموزش محور، تنها به حفظیات بها می دهد و بارش داده را افزون می کند. امری که تاکنون دنبال شده است. اما وزیر آموزش و پرورش تربیت محور، به تربیت نیروی انسانی با بهره گیری از ابزار آموزش، مهارت، پژوهش و .. توجه می کند. لازمه ی این امر شناخت کامل عرصه تربیت اسلامی و مبانی نظری و فعالیت های تجربی آن است.

قرارگاه های عملیاتی تحقق تحول آموزش و پرورش :

آموزش و پرورش نیازمند تحقق تحول^۱ است. مباحث تحولی آموزش و پرورش بسیار مورد بحث قرار گرفته است و در اسناد موجود است لکن در عمل شاهد آن نیستیم. تحول در آموزش و پرورش یک وزیر تحول خواه می خواهد که با ایجاد چند قرارگاه عملیاتی در عناوین زیر برای مدت کوتاه، این تغییر را ایجاد کرده و در کنار آن ستاد تحول در آموزش و پرورش شکل گیرد که بتواند فعالیتهای عملیاتی قرارگاه ها را به نظام آموزش و پرورش بنشاند و تثبیت نماید.

۱. عزیزان من! سند تحول، یک ریل گذاری است؛ سند تحول میتواند آموزش و پرورش را به آن سرمنزل مورد نظر برساند؛ ما باید کاری کنیم که این اتفاق بیفتد. خوب گفتند ابلاغ کردیم، درست هم هست ابلاغ شده لکن ابلاغ کافی نیست، ابلاغ قدم اول است؛ باید کاری کنیم که این سند محقق بشود.

قرارگاه تعلیم : این قرارگاه وظیفه دارد در مدت کوتاه تولیدات آموزشی گسترده ای را برای فراگیری همه ی دانش آموزان در سراسر کشور آماده نماید. گسترش کرونا و عدم دسترسی دانش آموزان به محتوای آموزشی مطلوب موجب شده ، رشد آموزشی دانش آموزان با مشکل مواجه شود.

همچنین این قرارگاه تلاش می کند با ایجاد روش های مختلف رسانه ای و میدانی و تنوع در محتوای آموزشی در مدت کوتاه رشد آموزشی کشور را بالا ببرد. ایجاد گروه های جهادی تعلیم و تربیت ، بهره گیری حداکثری از رسانه ملی ، بهره مندی از ظرفیت والدین و طلاب و مربیان محلی و منطقه ای ، بهره گیری از ظرفیت دانشجویان و فرهنگیان از جمله روش هایی است که می تواند در قرارگاه تعلیم مورد استفاده قرارگیرد.

قرارگاه تربیت : این قرارگاه تلاش می کند با ایجاد و گسترش برنامه های متنوع تربیتی و پرورشی ، علاوه بر کاهش آسیب های تربیتی کرونا ، در رشد و تعالی دانش آموزان و بهره گیری از اوقات فراغت موثر واقع شود.

ایجاد کارگروه اردویی و فعالیتهای ملی اردویی با طرح های هدفمند ، ایجاد جشنواره های مهارتی و هنری ، ایجاد مسابقات نوآورانه کتابخوانی ، ایجاد فعالیت های اجتماعی نوجوانان باتوجه به استعدادهای ایشان از جمله این موارد است.

همچنین این قرارگاه تلاش می کند ظرفیت های مختلف فرهنگی و پرورشی آموزش و پرورش و مجموعه های وابسته را مانند معاون فرهنگی و پرورشی، کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان ، اتحادیه انجمن اسلامی دانش آموزان ، بسیج دانش آموزی و .. را همسو نموده و عملیات منسجمی را دنبال نماید.

. قرارگاه فرهنگیان : رشد و تعالی فرهنگیان و توجه به توانمندسازی ایشان از اهمیت بسیاری برخوردار است. دانشجویان دانشگاه فرهنگیان و شهید رجایی و فرهنگیان فعال در آموزش و پرورش چنانچه با برنامه های

مهارتی و دانشی توانمند شوند ، گام موثری را می توانند در مسیر تحقق تحول آموزش و پرورش در گام دوم انقلاب اسلامی بردارند. این قرارگاه تلاش می کند در یک برنامه کوتاه مدت رشد و تعالی همه فرهنگیان را با اجرای برنامه های حضوری ، مجازی و میدانی دنبال نماید.

قرارگاه دختران : رشد و تعالی دختران از اهمیت بسیاری برخوردار است. دختران در تحقق گام دوم انقلاب اسلامی و تربیت نیروانسانی جامعه بسیار موثرند. دختران مادران ، همسران و مربیان جامعه هستند که باید توجه ویژه ای به رشد و تعالی آموزشی و تربیتی ایشان نمود. این قرارگاه تلاش می کند با اجرای برنامه های مختلف در تعامل با دیگر قرارگاه ها و تبیین عناوین مهم در طراحی الگوی تعالی دختران انقلاب اسلامی ، گام موثری را در این بخش بردارند.

قرارگاه بین الملل : مدارس بین الملل در سال های گذشته به حال خود رها شده و با آسیب های مختلفی مواجه شده است. این قرارگاه تلاش می کند با طراحی مدل فعالیت آموزش و پرورش در عرصه بین الملل و اجرای برنامه ها میدانی ، جان تازه ای به ۱۱۱ مدرسه جمهوری اسلامی ایران^۱ در خارج از کشور بدهد.

قرارگاه امور اقتصادی و اموال : آموزش و پرورش ظرفیت های درآمدزایی بسیاری دارد . همچنین ظرفیت های صرفه جویی بالایی هم دارد . این قرارگاه تلاش می کند با یافتن ظرفیت های درآمد زایی و صرفه جویی ، هزینه های جاری این وزارت خانه را کم و کیفی نموده و و رشد و استقلال مالی آن را بالا ببرد. همچنین این قرارگاه تلاش می نماید اموال بسیار زیاد این وزارت خانه شامل املاک ، وسایل نقلیه و تجهیزات را رصد نموده و برای بهره گیری بهتر از آن برنامه ریزی نماید. یکی دیگر از فعالیتهای این قرارگاه ایجاد مرکز خیریه تعلیم و تربیت و جهت دهی و گسترش فعالیتهای خیریه ای ، وقفی و عام المنفعه جامعه در موضوع تعلیم و تربیت است.

۱. آمار سال ۱۳۹۷

قرارگاه خانواده : آموزش و پرورش باید تلاش کند همراهی خانواده ها در تعلیم و تربیت را بیش از پیش نماید. واگذاری مطلق آموزش و تربیت به مدرسه ، نمی تواند نتایج مطلوب را حاصل کند. شیوع کرونا موجب شد والدین بیش از گذشته با مسئله تعلیم و تربیت مواجه شدند. این قرارگاه می بایست با بهره گیری از این فرصت ، در رشد و توانمند سازی والدین با بهره گیری از رسانه ها و برنامه های مختلف ، گام موثری را بردارد.

شورای عالی آموزش و پرورش

۱. در شورای عالی آموزش و پرورش می بایست از ظرفیت مجتهد آشنا به مسئله تعلیم و تربیت بهره برد. تربیت اسلامی نیازمند ارتباط با منابع دینی است و می بایست دستورالعمل های تعلیمی و تربیتی تحت نظر مجتهد متخصص دنبال شود .

۲. شورای عالی آموزش و پرورش در سال های مختلف مصوباتی را داشته است. تضاد مصوبات ، خلأ آیین نامه ها و ابهام در مصوبات از جمله مشکلات مصوبات گذشته است . نظام بخشی به مصوبات و تکمیل خلأ های موجود در مدت کوتاه از مواردی است که شورای عالی آموزش و پرورش می بایست دنبال نماید.

ساختار

ساختار آموزش و پرورش در ستاد ملی و استانی و شهرستانی مشکلات بسیاری دارد. گسترش و نیروی انسانی بسیار از جمله این موارد است. در حالیکه بسیاری از نیازها را می توان با بهره گیری از نرم افزارها حل کرد و ستادها را کوچک یا حذف نمود. همچنین در ستاد وزارتخانه نیز مشکلات ساختاری بسیاری به چشم می خورد که می بایست در یک فعالیت تحولی با همکاری سازمان استخدای کشور و دولت، ساختار کوچک، چابک و کارآمد برای وزارتخانه طراحی نمود.

دانشگاه فرهنگیان

۱. هویت بخشی و توجه ویژه به دانشگاه فرهنگیان و شهید رجایی از اهمیت بسیاری برخوردار است. این توجه با تقویت دانشی و امکاناتی و روشی همراه است. قلب تپنده وزارت آموزش و پرورش دانشگاه فرهنگیان و شهید رجایی است که نیروی انسانی آن را تامین می کند. وزیر می بایست برنامه ریزی مستمری جهت حضور در این مکان ها داشته باشد و مسائل وزارتخانه را با دانشجویان طرح نماید و آن را جهت رفع آن همراه کند.

۲. رشد دانشی دانشجویان دانشگاه فرهنگیان خوب است اما کافی نیست و خلأ مهارتی و فعالیتهای کاربردی در این دانشگاه دیده می شود. دانشگاه فرهنگیان با دانشگاه های دیگر تفاوت دارد و باید مکان برای رشد و توانمند سازی فرهنگیان برای حضور فعال باشد.

۳. برای رشد تربیتی دانشجویان فرهنگیان و معلمان باید فکر برنامه داشت. فعالیت تربیتی فقط چند مراسم مذهبی برگزار کردن نیست. روح حاکم بر دانشگاه فرهنگیان و برنامه ها باید تربیتی بوده و تاثیرات تربیتی خود را داشته باشد و بعد از حضور در مدراس نیز دنبال شود.

سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی

۱. کاهش دروس حفظی و افزایش توجه به علم آموزی در محتوای درسی
۲. کاهش کتب رسمی و بهره گیری از کتاب های دیگر مانند کتابهای علمی و داستانی
۳. گسترش و تقویت مجلات رشد و تبدیل آن به مجلات رسانه ای جهت استفاده حداکثری و کاهش هزینه چاپ
۴. افزایش محتوای مهارت محور و پژوهش محور به خصوص در مقاطع متوسطه اول و دوم

مرکز امور بین الملل و مدارس خارج از کشور

۱. تقویت مدارس خارج از کشور در برنامه و محتوا و نیروی انسانی
۲. اخذ مجوز پذیرش دانش آموزان بومی کشور مقصد باتوجه به سیاست های حاکم
۳. حضور فعال در عرصه تعلیم و تربیت جهانی به خصوص کشورهای مقاومت با برگزاری نشست ها و همایش ها بین المللی
۴. توجه ویژه به برنامه های تربیتی دانش آموزان مدارس خارج از کشور و تقویت بنیه فکری و عقیدتی ایشان

سازمان ملی پرورش استعداد های درخشان

۱. گسترش المپیادهای علمی در همه موضوعات و برای همه دانش آموزان کشور
۲. برگزاری برنامه های ویژه تربیتی و پرورشی برای دانش آموزان مدارس استعداد درخشان و بهره گیری از مربیان توانمند تربیتی
۳. تولید محتوا و برنامه و شناسایی و رشد و تعالی دانش آموزان نخبه در همه مدارس در راستا تقویت استعدادهای برتر در سراسر کشور و عدالت آموزشی

سازمان تعلیم و تربیت کودک

۱. توجه به دو بخش مجموعه های کودک ، و خانواده به عنوان بخش های تربیت کودک
۲. بهره گیری از کادر و ساختار چاپک ، خلاق ، نوآور ، متدین ، جوان در راستای نقش آفرینی موثر
۳. ایجاد بخش رسانه در راستای سیاستگذاری و تولید محتوای کودک
۴. ایجاد بخش محصولات در راستای تولید ، انسجام بخشی و معرفی محصولات کودک و بررسی و صدور مجوز تولید و عرضه محصولات کودک

کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان

۱. احیاء فعالیت های نوآورانه کانون
۲. بهره گیری از ظرفیت تشکل های کودک و نوجوان مردمی
۳. عرضه محتوای کانون
۴. تولید محتوای فاخر با نگاه انقلاب اسلامی در همه بخش ها

انجمن اولیاء و مربیان

۱. هویت بخشی به فعالیت والدین در آموزش و پرورش
۲. توانمند سازی دانشی و مهارتی والدین
۳. معرفی محصولات مورد نیاز والدین
۴. پاسخگویی به سوالات و مشکلات تربیتی و آموزشی والدین

دفتر همکاری حوزه و آموزش و پرورش

دفتر همکاری حوزه و آموزش و پرورش می تواند بازوی همیار فرهنگی ، تربیتی و اجرایی آموزش و پرورش باشد. این دفتر با شناخت کامل ظرفیت های حوزه و آموزش و پرورش تلاش می کند حضور طلاب را هدفمند ، موثر و پر رنگ نماید. در این راستا فعالیت های زیر از اهداف این بخش می باشد :

۱. بررسی ظرفیت های آموزش و پرورش در بخش های مختلف مدارس ، تولید محتوا ، رسانه ای ، بین الملل ، اجرایی ، دختران و .. که طلاب می توانند در آن نقش آفرینی کنند.

۲. ایجاد مرکز رشد طلاب فعال در عرصه دانش آموزی : این مرکز تلاش می کند با همکاری مرکز آموزش های کاربردی حوزه طلاب علاقه مند به حضور در عرصه دانش آموزی را در بخش های مورد نیاز توانمند نموده و شرایط حضور و نقش آفرینی ایشان را تسهیل کند.

۳. ارتباط گسترده و موثر با نهادهای و مسئولین حوزوی کشور اعم از نهادهای تبلیغی ، ائمه جمعه ، مدیران مدارس علمیه

۴. معرفی حوزه و فعالیت طلاب و ظرفیت های آن به بخش های مختلف آموزش و پرورش اعم از ستاد و صف

۵. انسجام بخشی و توانمند سازی طلاب شاغل در آموزش و پرورش

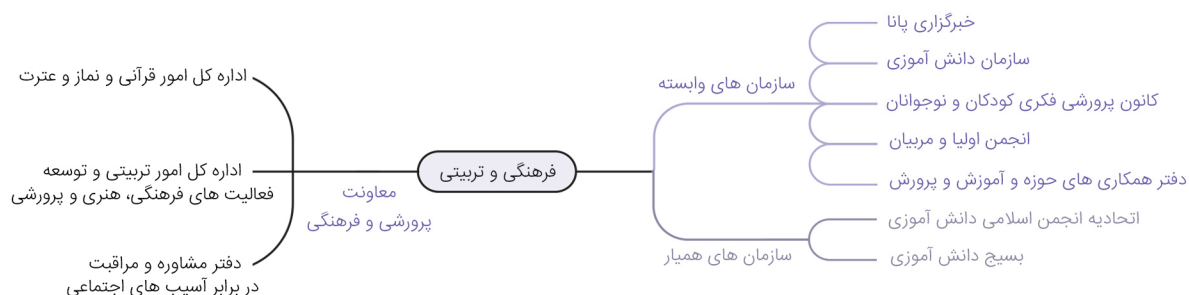
۶. جمع آوری و معرفی تولیدات فرهنگی و تربیتی طلاب به بخش های مختلف پرورشی آموزش و پرورش جهت بهره برداری

۷. جهت دهی به فعالیت های تبلیغی ، پژوهشی و اندیشه ای طلاب برای حضور در موضوعات مرتبط با آموزش و پرورش و تعلیم و تربیت

۸. ایجاد ارتباط مستمر و موثر بین مراجع و علماء و اساتید حوزه و وزیر آموزش و پرورش

فعالیت های فرهنگی و پرورشی

۱. در گام اول می بایست بخش های مختلفی که تاثیرات مستقیمی در راستای فعالیت و تولید محتوای فرهنگی و پرورشی در وزارت آموزش و پرورش دارند را جمع نمود و هدف هماهنگ و همسویی را برای آنها تبیین کرد. بعضی از این به بخش ها به شرح زیر است :

۲. در گام دوم می بایست به فعالیت های معاونت فرهنگی و پرورشی نشاط تازه بخشید که عناوین زیر به عنوان پیشنهاد فعالیت در ایام کرونا بیان می گردد :

برنامه های پیشنهادی :

برنامه های پرورشی وزارت آموزش و پرورش تاکنون به صورت ابلاغی دنبال می گردید. لکن شیوع بیماری کرونا موجب شده ابلاغ سازمانی برنامه ها ، کارآمدی چندانی نداشته باشد و فعالیت های پرورشی نیازمند طراحی عملیات های ملی در ستاد و همراه نمودن دانش آموزان باشد. در ذیل تلاش شده در قالب چند برنامه ، با همراهی معلمان ، دانش آموزان و والدین، ایشان را در فعالیت های پرورشی با خود همراه نمائیم و فراغت ایشان را به فرصتی برای رشد تبدیل سازیم.

مدرسه آموزش های کاربردی و مهارتی :

مدرسه تربیتی آموزش های کاربردی و مهارتی مجموعه ای از برنامه های کنش گر و نوآورانه برای ایجاد نشاط فعالیتی در بین دانش آموزان در ایام کروناست. این برنامه ها که به اسم مدرسه آمده است تلاش می کند با قالب های مختلف جشنواره و مسابقات و فعالیت های گروهی ، آموزش های کاربردی را به دانش آموزان منتقل نماید و ایشان را در مهارت آموزی فعال نماید. مهارت آموزی در قالب های هنری ، فنی و حرفه ای ، ادبی ، رسانه ای ، رایانه ای ، ارتباطی و اجتماعی دنبال می شود. با توجه به شیوع بیماری کرونا و فراغت بسیار دانش آموزان ، ارتباط گیری و رشد و تعالی ایشان در برنامه های مهارت آموزی بیش از پیش دارای اهمیت است.

جشنواره ها : مدرسه آموزش های کاربردی و مهارتی تلاش می کند با ایجاد جشنواره های مختلف، دانش آموزان را با خود همراه نماید. دانش آموزانی که توانمندی دارند می توانند استعداد خود را بروز داده و رشد دهند و دانش آموزانی که به رشته ای علاقه مند هستند اما آموزش ندیده اند می توانند برای دستیابی به نتیجه مطلوب در آموزش های رایگان این مدرسه حضور پیدا نمایند. در این مدرسه نمره معیار نیست . بلکه دانش آموزان برای حضور بهتر در جشنواره تلاش می کنند در دوره های آموزشی فعالیت پر رنگی داشته باشند. این جشنواره ها جایگزین بخش های فرهنگی اداره کل فرهنگی و هنری معاونت پرورشی می گردد .

مسابقات : قالب مسابقات محلی ، استانی و ملی ، یکی از قالب هایی است که می تواند دانش آموزان را برای رشد به حرکت وا دارد. طراحی مسابقات می بایست نوآورانه و دانش آموزی باشد و از برگزاری مسابقات کلیشه ای دوری گردد.

جایزه مهارت برتر: باید تلاش نمود استعدادهای برتر هر مهارت را شناسایی کرده و ایشان را رشد داد. جایزه مهارت برتر، تلاش می کند دانش آموزان مستعد مهارتی را شناسایی کرده و از ایشان در مسیر رشد و تعالی حمایت نماید.

گروه های دانش آموزی امید: فعالیت گروهی و شکل سازی دانش آموزان به خصوص در سنین نوجوانی از اهمیت بسیاری برخوردار است. این شکل ها می توانند یاری گر مجموعه های پرورشی در تحقق اهداف خود باشند. توجه ویژه به ایجاد و رشد این شکل ها و مهارت آموزی گروهی و تولید محصول یکی از برنامه های مهم و موثر پرورشی است.

اردوهای یک روزه تربیتی و مهارتی :

با شیوع کرونا اردوگاه ها از فعالیت خارج شدند . نبود سناریو برنامه ریزی شده و طرح های اردویی با توجه به وضعیت پروتکل های بهداشتی، موجب شده است این ظرفیت های عظیم پرورشی کارایی نداشته باشند. تنها در شهر تهران اردوگاه باهنر می تواند نقش جدی در فعالیت های پرورشی داشته باشد. طرح اردوهای یک روزه که نیاز به اسکان در مکان مسقف نداشته باشد و فاصله گذاری اجتماعی در آن رعایت شود از جمله طرح های موثر است. با ظرفیت اردوگاه ها و فراغت دانش آموزان می توان اردوهای یک روزه را گسترش دو چندان بخشید و حتی بخشی از آموزش را در قالب فضاهای اردویی دنبال نمود.

دوره های توانمند سازی معلمان و مربیان پرورشی :

رشد معلمان و مربیان پرورشی به عنوان خط مقدم عرصه تربیت از اهمیت بسیاری برخوردار است. توانمند سازی و رشد ایشان برای فعالیت در ایام کرونا یکی از وظایف معاونت پرورشی است. هر میزان که بتوان ایشان را در طرح ها و برنامه ها با خود همراه نمود ، بهتر می توان در مسیر رشد و تعالی دانش آموزان گام برداشت. عرصه آموزشی های مجازی و کاهش کلاس های درس و فراغت معلمان ، فرصتی را فراهم نموده است که برای ایشان دوره های کاربردی پرورشی برگزار گردد و ایشان علاوه بر شرکت در جلسات آموزشی ، با کارورزی عملی ، وزارت آموزش و پرورش را یاری نمایند.

مدرسه نوآوری و تحول پرورشی :

عرصه دانش آموزی چنان وسعتی دارد که می تواند از یاری همه دغدغه مندان عرصه تعلیم و تربیت استفاده نماید. ویژگی های سازمانی و ابلاغ محور ، مانع شنیده شدن طرح ها نوآورانه و پویا در بدنه پرورشی این وزارت خانه می شود. مدرسه نوآوری و تحول پرورشی ، پاتوقی برای دغدغه مندان و ایده پردازان حوزه پرورشی است. این مدرسه تلاش می کند گوش شنوا طرح های نوآورانه دغدغه مندان عرصه تربیت باشد و با پخته نمودن طرح ها و برطرف نمودن مشکلات اجرایی آن ، جهت تحقق در اختیار معلمان و مربیان پرورشی قرار دهد و از تحقق آن حمایت های لازم را داشته باشد.

۱. در نظام آموزش و پرورش، هیچ عنصری به قدر معلّم تأثیر ندارد؛ معلّم تعیین کننده است. در واقع در این لشکر عظیم فرهنگی که شما هستید، مجموعه‌ی آموزش و پرورش، این چندین میلیون، افسرانی که عده‌ها را و مجموعه‌ها را اداره میکنند همین معلمینند که هر معلمی یک کار خاصّی بر عهده‌اش است و کاری را دارد انجام میدهد و در واقع یک جمعی را دارد پیش میبرد. در حقیقت معلمین، افسران سپاه پیشرفت کشورند؛ چون آموزش و پرورش وسیله‌ی پیشرفت کشور است. معلمین عزیز ما در حقیقت به معنای واقعی کلمه، نه به عنوان تعارف- افسران سپاه پیشرفت این کشور هستند.
مقام معظم رهبری ، ۹۹/۶/۱۱

رسانه اثر گذار :

باتوجه به شیوع بیماری کرونا نقش رسانه ها دو چندان شده است. اما به همین میزان فعالیت های رسانه ای معاونت پرورشی رشد نکرده است. نیاز به تولیدات رسانه ای جهت انتشار در رسانه ملی و فضای مجازی اهمیت دوچندان پیدا کرده است. همچنین از ظرفیت های رسانه ای دانش آموزان و مدارس به خوبی استفاده نمی شود. مرکز رسانه ای این معاونت می بایست در سه محور عمل نماید :

محور تولیدی : در این بخش تلاش می شود با همکاری صداوسیما برنامه های جریان ساز، تولید و پخش شود. همچنین برنامه های تولیدی در فضای مجازی نیز در دسترس دانش آموزان قرار گیرد .

محور بهره مندی و شناسایی : در این بخش تلاش می شود ظرفیت ها و استعداد های رسانه ای مدارس و دانش آموزان شناسایی شود و از آن ها در بستر فعالیتهای پرورشی استفاده گردد.

محور خبری : خبرگزاری پانا مانند دیگر خبرگزاری ها عمل می نماید. این درحالی است که در تمام خبرگزاری ها بخش آموزش و پرورش ، اخبار مربوط به این وزارت خانه را به تفصیل بازتاب می دهد. این خبرگزاری می تواند با تغییر سیاست به خبرگزاری دانش آموزی تبدیل شود و از ظرفیت فراغت دانش آموزان برای تولید و تحلیل خبر و انعکاس آن استفاده نماید. دانش آموز خبرنگار ، در ظاهر یک فعالیت ژورنالیستی است اما به واقع به دانش آموز می آموزد که برای دست یابی به اخبار صحیح باید درست ببینند و درست فکر و تحلیل نمایند که دچار اشتباه نشوند.

خانواده تربیتی :

شیوع بیماری کرونا موجب شده است ، ارتباط اعضای خانواده به خصوص والدین با بچه ها بیش از پیش گردد. این اتفاق چنانکه با توانمندی والدین همراه باشد فرصتی تربیتی است. اما ضعف دانشی و مهارتی والدین موجب شده است ، زمان طولانی حضور دانش آموزان در منزل به یک آسیب تبدیل شود. ایجاد و برگزاری برنامه های آموزشی با بهره مندی از ظرفیت رسانه ملی و شبکه های مجازی برای والدین می تواند این آسیب را کاهش داده و گامی موثری در مسیر تربیت دانش آموزان بردارد .

دوره تخصصی آموزشی ، مهارتی امید :

بخشی از دانش آموزان به جهت استعداد بالایی که دارند آمادگی یادگیری و رشد بیشتری نسبت به دیگر همسالان خود دارند. دوره آموزشی مهارتی امید ، یک دوره تخصصی برای دانش آموزان نخبه است. این دوره که در مقطع متوسطه اول و دوم برگزاری می گردد ، یکسال برای مخاطبین خود برنامه خواهد داشت و رشد و فعالیت ایشان را دنبال می کند. دانش آموزان با معرفی مدارس می توانند در دوره حضور پیدا نمایند لکن در ابتدا در بخش اول دوره که به مدت سه ماه می باشد حضور پیدا می کنند و چنانچه حضوری فعال و پیگیر داشته باشند می توانند دوره را ادامه دهند . بخش دوم دوره تا پایان سال تحصیلی ادامه پیدا خواهد کرد و در پایان گواهی مهارت آموزی ویژه به ایشان اهدا می گردد .

باشگاه با حال کتاب خوان ها :

تولید کتاب کودک و نوجوان سالانه کمتر از ۱ درصد است. این درحالی

است که در سال های اخیر مسیر ترجمه کتاب بدون تغییری در محتوا و عکس ، سرعت دوچندان پیدا کرده است. در این طرح تلاش شده برای ۴ طیف مخاطب کودک و نوجوان در مدت ۵۲ هفته ، کتاب خوب عرضه شود . این طرح که با اشتراک دانش آموزان و شکل مسابقه ای و فعالیت گروهی همراه است تلاش می کند دانش آموزان کتابخوان تر از گذشته شوند.

آقای محمد رحمانی^۱

تربیت :

۱. تبیین مبانی تربیتی انقلاب اسلامی و عرضه آن در راستای ایجاد
گفتمان واحد

یکی از چالش‌های جدی در حوزه تعلیم و تربیت فقدان یک رویکرد
فراگیر و پارادایم غالب تعلیم و تربیت در بین کنشگران این حوزه است.
متأسفانه گستردگی تعابیر و رویکردها منجر به تشتت در کنشهای
تربیتی و سیاستگذاری‌های کلان گردیده است. با یک نگاه جریان
شناسی، رویکردهای آموزش محور تا عملیات پایه در حوزه تعلیم و
تربیت تعارضات جدی دیدگاهی و تمایزات بنیادین رفتاری و تنوع در
محصولات را منجر خواهد شد. لذا ساماندهی جریان گفتمان تربیت
انقلابی در بین شبکه دست‌اندرکاران آموزش و پرورش رسمی کشور از
ضروریات امروزمین جامعه ماست.

۲. فقدان الگوی تربیت محوری در مدارس و غلبه دیدگاه‌های مدیریت
آموزشی در بدنه آموزش و پرورش؛ نیاز به گسترش رویکرد علوم تربیتی
و طراحی الگوی تربیت محوری در مدارس

تمایز گفتمانی در حوزه تربیت منجر به این شده است که ما الگوهای
تربیتی قابل تسری در مدارس را مشاهده ننماییم. مدرسه به عنوان یک
اکوسیستم تربیتی می‌تواند ناظر به توان و قابلیت‌های درونی و
بیرونی خود، و با رعایت اصول و چارچوب‌های تربیتی، الگوی تربیتی

۱. حجت الاسلام محمد رحمانی - درس خارج فقه و اصول - دکتری حکمت متعالیه از دانشگاه خوارزمی - دکتری حرفه
ای DBA از دانشگاه تهران - مدیرعامل شتابدهنده تخصصی تربیت «متیس» - مسئول مرکز مطالعات راهبردی سازمان
دارالقرآن الکریم - مسئول سابق مرکز مطالعات راهبردی و پژوهش شبکه تربیتی صالحین

خود را طراحی نموده و مبتنی بر آن محصولات مورد انتظار را تحویل جامعه دهد. متأسفانه بررسی های میدانی نشان می دهد که با وجود خلاقیت های تربیتی در برخی مدارس، عمده مدارس ما فاقد یک سیستم پرورشی نظام مند بوده و صرفاً به کنش های فرهنگی اکتفا می نمایند.

۳. آموزش و پرورش برای حل مسائل خود نیازمند درگیر شدن با عرصه های جدید و مسائل جدید است. ورود دادن آموزش و پرورش به مسائل بین الملل یا به مسائل اجتماعی محلی از نمونه های عرصه های جدید می باشد.

یکی از الگوهای حل مساله سازمانی، ایجاد عرصه های جدید و رهبری پیشبرنده سازمان می باشد. سازمان هایی که افق مسائل گسترده تری دارند معمولاً توفیقات بیشتری را نیز کسب نموده و حل مسائل خرد خود را به راحتی انجام می دهند. به نظر می رسد آموزش و پرورش امروزین ما دچار درونگرایی گردیده و با جامعه فاصله زیادی دارد. اگر آموزش و پرورش درگیر حل مسائل اجتماعی گردد، حل مسائل درونی خود را پیشفرض قلمداد کرده و گام های بلندتری را سپری خواهد نمود.

۴. گسترش جریان های مردم پایه تربیتی در مدارس جهت جبران خلا پرورشی در مدارس مانند اتحادیه انجمن اسلامی دانش آموزان و طرح بهنام محمدی و ... و همچنین به رسمیت شناساندن الگوی های مردمی مانند مدارس مسجد محور

آنچه به عنوان جریانات تربیتی و پرورشی در آموزش و پرورش امروزه بیشتر نمایان است، تلاش جریانات مردم پایه و نهادهای دانش آموزی مانند اتحادیه انجمن اسلامی دانش آموزان و طرح بهنام محمدی و ... است. اصولاً جریانات تربیتی آنگاه به توفیقات نائل می شوند که به صورت خودجوش و مردمی و فارق از شرح وظایف ابلاغی اقدام به عملیات نمایند. لذا تقویت این چنین جریاناتی در مدارس و استفاده به عنوان سرپنجه های تربیتی در رشد و بالندگی آموزش و پرورش بسیار موثر است.

۵. راه اندازی مرکز مطالعات راهبردی آموزش و پرورش و گسترش جریان مدیریت راهبردی در لایه مدیران

تقویت جریان تربیتی در آموزش و پرورش صرفاً با گسترش دانش علوم تربیتی میسر نیست. امروزه ما در کشور نیازمند یک گرایش میان رشته ای با عنوان «مدیریت تربیتی» هستیم؛ به این عنوان که مدیران ما باید توانایی های زیر را در خود ایجاد نمایند:

- طراحی سیستم ها و الگوهای تربیتی بومی در مدارس
 - توان ارزیابی و ارزشیابی تربیتی فرد و سازمان
 - توان ترسیم نقشه راه توسعه فردی و سازمانی
 - توانایی طراحی عملیات های تربیت پایه
 - توانایی پیوست نگاری تربیتی برای کنش های آموزشی و مدیریتی
۶. ایجاد زیرساخت های لازم جهت گسترش جریان مدیریت دانش و انتقال تجارب موفق مدارس و معلمان کشور در قالب پلتفرم ها و شبکه های اجتماعی رسمی و غیررسمی

آموزش و پرورش امروزین ما به مانند بسیاری از سازمان ها دچار یک رکود دانشی شده و بسیاری از تجارب کادر و نخبگان و معلمان، ظرفی برای انتقال ندارد و متأسفانه به بهره برداری فردی اکتفا می شود. اصولاً جریان مدیریت دانش در آموزش و پرورش یک امر ملموس نیست و کادر این نهاد مقدس، پلتفرم هایی برای قرارگیری در جریان مستمر رشد و تعالی ندارند. آموزش و پرورش ما آنگاه به تعالی می رسد که تبدیل به یک سازمان یاددهنده و یادگیرنده شود.

۷. توجه به مقوله الگوسازی مدارس و راه اندازی مدارس تخصصی و بومی مبتنی بر ظرفیت ها و توان مدارس و کادر

با توجه به حجم انبوه مدارس و تنوع جدی زیست بوم های آنها، برای ایجاد جریان تحولی در آموزش و پرورش می بایست بر اساس یک دسته بندی و با لحاظ بوم های مختلف، مدارس الگو را در کشور ایجاد نمود. مدارس که در میدان ایده های خلاقانه را اجرایی نموده و ظرفیت الگودهی به سایر مدارس را دارند. الگوسازی مدارس به معنای توجه بیش از حد امکاناتی به مدارس نیست چرا که ظرفیت الگوپذیری را سلب می کند بلکه مراد تمرکز سیاستی و اجرایی و محتوایی برای پیاده سازی ایده های سند تحول است.

۸. توجه جدی به الگوهای شناسایی دانش آموزان مستعد و نخبه و پرهیز از استعدادسنجی های صوری و بدون ثمر

دانش آموزان نسل ما نشان داده اند که از نسل های پیشین خود بسیار مستعدتر و باظرفیت تر اند کافی است که استعدادهای درونی آنها شناسایی و در مسیر همان استعدادها مدیریت و هدایت شوند. متأسفانه با وجود سبقه جدی استعدادسنجی و هدایت تحصیلی مبتنی بر استعداد در سایر کشورها، آموزش و پرورش نظام پیاده سازی شده ای برای رصد استعدادها و رشد دانش آموزان بر این اساس ندارد که از خلا های جدی یک سیستم تعلیم و تربیتی است.

۹. توانمندسازی فرهنگیان در موضوعات تربیتی و ایجاد رابطه صحیح استاد و شاگردی در مدارس

معلمان مدارس به عنوان پیش قراولان تعلیم و تربیت کشور می بایست توانمندی های لازم در حوزه رشد همه جانبه دانش آموزان را مبتنی بر سند تحول داشته باشند اما با وجود تمرکز بر ابعاد دانش افزایی، توانمندسازی لازم جهت رفتارسازی و تربیت دانش آموزان برای فرهنگیان رخ نمی دهد که از خلا های جدی این حوزه است.

۱۰. گسترش جریان آموزش مهارت محور و تعمیق زیست مومنانه در مدارس و جلوگیری از گسترش آموزش های بلااستفاده و اطلاعات عمومی محور (دانای کل)

بسیاری از ما با خاطراتی از جریانات آموزشی مواجه هستیم که هیچ تصور شفافیتی از آنها در ذهن ما ماندگار نشده است. اصولاً جریان آموزش یک طرفه و تبدیل نشدن دانش به مهارت باعث زوال جدی مباحث گردیده و کارایی لازم را در مخاطب ایجاد نمی کند.

۱۱. بازنگری در دروس و به صورت خاص دینی و قرآنی و عربی به دلیل پیامدهای ضعیف کسب شده با وجود آموزش های طولانی در طول ۱۲ سال آموزش

با وجود کمیت و حجم متناسب آموزشی در دروس دینی و عربی و قرآنی، اما به دلیل مهارت محور نبودن و فقدان اساتید مجرب در این حوزه، درصد بسیار بالایی از دانش آموزان فارغ التحصیل توانایی انس با قرآن و فهم معانی آن را ندارند و این موضوع پیامدهای بسیار جدی را ایجاد کرده است. این کتب به جای تمرکز بر دانش افزایی می بایست بر ایجاد فرآیند رفتارسازی و مهارت افزایی در مخاطب تمرکز نموده و محصول نهایی خود را «انس دانش آموز با قرآن» تعریف نمایند.

جهات:

الف- تربیت، خانواده‌محور است: مطابق آنچه در نظام حقوقی اسلام و تجربیات برتر در این زمینه به دست می‌آید هیچ تلاش تربیتی بدون همراهی خانواده میسر نمی‌شود. چه بسا فرزندی که با اکتفا به ظرفیت و فضای خانواده‌ها و بدون بهره‌مندی از سایر بازیگران، خوب تربیت شده‌اند. در این میان سایر نهادها مانند مسجد مدرسه و باشگاه ورزشی را یاریگران تربیت می‌نامیم.

ب- ظرفیت‌های رسمی و غیر رسمی پیوندخورده‌ای است: ناظر به وجود نهادهای تربیتی رسمی مانند مدرسه و مهد کودک از طرفی و همچنین نهادهای تربیتی غیررسمی مانند مسجد، هیئت و باشگاه ورزشی و ظرفیت‌ها و نیازهای این دو رویکرد، پیشنهاد بنده ایجاد هماهنگی و همکاری میان این دو است تا علاوه بر ایجاد هم‌صدایی و جلوگیری از وجود نگاه‌های متناقض، همیار یکدیگر در بخش‌های مختلف باشند. این رویکرد در مسائل اقتصادی پیچیده‌ای که گریبان‌گیر آموزش و پرورش است چاره‌ساز خواهد بود.

ج- مدرسه، دوران پیش‌دانشگاهی نیست: در دیدگاه موجود که ساختارها و فرایندهای آموزش و پرورش کنکورمحور طراحی شده است نگاهی غلط به دوران مدرسه وجود دارد. در این نگاه همه فارغ التحصیلان مدرسه وارد دانشگاه می‌شوند و تمام تلاش افراد، برای موفقیت در آن دوران است. حال آنکه اولاً صرف نظر کردن از این سال‌های مهم و حیاتی که به لحاظ کمی هم زمان کمی نیست خطایی عجیب است و نیز از لحاظ کیفی تقریباً هیچ دوره سنی‌ای چنین ظرفیتی برای یادگیری و مهارت‌آموزی در قیاس با دوران مدرسه ندارد. ثانیاً ممکن است بسیاری از دانش‌آموزان مسیرهای متفاوتی را پس از دوران مدرسه دنبال کنند.

۱. مجتبی تاجیک، مسئول اتاق عملیات و تربیت بنیاد فرهنگی خاتم الاوصیاء، دانشجوی دکتری سیاستگذاری فرهنگی

نیروی انسانی :

ایجاد دبیرستان‌های تربیت معلم: با توجه به محدودیت‌های ناشی از کمبود زمان و هزینه در دانشگاه فرهنگیان و با هدف افزایش کیفیت و رعایت تناسب افراد با شغل مهم معلمی، لازم است فرایند تربیت معلم از دوران دبیرستان با تأسیس حداقل یک مرکز در هر استان آغاز شود. در این راستا فرآیند استعدادیابی و دانش محتوا از قبل از دانشگاه فرهنگیان و از دوران متوسطه دوم شروع می‌شود.

۲. هدایت و توانمندسازی دانش‌آموزان برای ورود به دانشگاه فرهنگیان: این طرح به دانشگاه فرهنگیان کمک می‌کند تا با استفاده از خروجی‌های مجموعه‌های تربیت، دبیرستان‌های پیشرو دارای رویکرد تربیتی و نهادهای توانمندساز دانش‌آموزی، افراد مستعدتری را برای تامین نیروی انسانی در اختیار داشته باشد. با استعدادیابی و ترغیب و هدایت تحصیلی مناسب دانش‌آموزان پایه دوازدهم به سمت دانشگاه فرهنگیان این مهم فراهم خواهد شد.

۳. اصلاح نظام جذب و گزینش معلم با توجه به شاخص‌های روانی و تدبیر: آنچه در حال حاضر در فرایند گزینش قابل ملاحظه است به نحوی است که نمره علمی ملاک پذیرش است. با توجه به ویژگی‌های شغل معلمی و لزوم تناسب روحی و اعتقادی با آن پیشنهاد می‌شود در فرایند جذب دانشگاه فرهنگیان شاخص‌های دینی و روانی در کنار شاخص‌های موجود بیش از پیش مدنظر قرار گیرد.

۴. اصلاح نظام گزینش و توانمندسازی متقاضیان آزمون استخدامی: در فرایند جذب از طریق آزمون استخدامی حال حاضر جایگاهی برای مصاحبه عقیدتی نیست. با توجه به انگیزه‌های مادی متقاضیان و اینکه زمان بسیار اندکی جهت آمادگی و توانمندسازی این عزیزان آن هم با استانداردهای متفاوت در مراکز مختلف صورت می‌گیرد لازم است هم در مصاحبه‌های متعدد روان‌شناختی و هم گزینش اعتقادی ملاک ها و رویه‌ها تغییر کند.

همچنین در مورد دوره‌های توانمندسازی لازم است آموزش یکساله مقرر در ماده ۲۸ به شکل کیفی‌تر و دقیق‌تر پیاده شود.

ب- شاخص‌های تعیین محل خدمت و نظام پرداخت و دستمزد: آنچه اکنون در جریان است این است که پس از اعلام نتیجه کنکور قبول یا عدم قبولی فرد اعلام و محل خدمت مشخص می‌شود لذا تلاش یا عدم تلاش شخص در دوران تحصیل، هیچ اثری بر این موضوع و نظام حقوق و دستمزد ندارد که این موجب رکود و بی‌انگیزگی نیروی انسانی در حال تحصیل است و فضای دانشگاه که باید محل یادگیری پژوهش، نوآوری و نشاط باشد را به فضایی اداری و خموده تبدیل کرده است. این مهم با اصلاح سیستم ارزیابی و ارزشمندی نمرات تحصیلی فعالیت‌های علمی و فرهنگی و موثر کردن آن در نظام حقوق و دستمزد و تعیین محل خدمت تحول خواهد یافت.

ج- ارتقاء فعالیت‌های فرهنگی و معرفتی در دانشگاه فرهنگیان: تلاش برای ارتقاء روحی و علمی و جسمی دانشجوی دانشگاه فرهنگیان ازین رو مورد توجه است که الگوسازی فرهنگی و تربیتی اهمیت دارد. پرورش معلم بانشاط و آگاه به مسایل فرهنگی نتایج و برکات ماندگاری در سیستم آموزشی کشور خواهد داشت. این مهم با استفاده از توان مجموعه‌های فرهنگی و تربیتی بیرون دانشگاه و تقویت بیش از پیش نهادهای موجود از طریق تخصیص بودجه بیشتر و افزایش سرانه فضای ورزشی و فرهنگی به این عزیزان امکان‌پذیر است.

۶. افزایش ظرفیت دانشگاه فرهنگیان: باتوجه به کمبود شدید معلم و لزوم تأمین نیروی انسانی با کیفیت می‌بایست با فراهم ساختن زیر ساخت‌های مناسب تعداد دانشجویان را افزایش داد. این راه حل نسبت به جذب از طریق آزمون استخدامی اولویت دارد.

۷. ارتقاء سطح علمی هیئت علمی دانشگاه فرهنگیان: ارتقاء کیفی مدرسه و آموزش و پرورش در گرو ارتقاء کیفی معلمان است و این رابطه مستقیمی با کیفیت اعضای هیئت علمی این دانشگاه دارد. هیئت علمی دانشگاه فرهنگیان باید از میان مستعدترین و موفق‌ترین فارغ‌التحصیلان انتخاب و به خدمت مشغول شوند؛ چراکه اثر آموزشی ایشان در نسبت سایر دانشگاه‌ها عینی‌تر و وسیع‌تر است.

۸. افزایش ساعت کار با اضافه کردن نوع جدیدی از خدمات خلاقانه و نیاز مدارس: در حال حاضر با توجه دشواری ساعت خدمت آموزشی، معلمان تنها ۲۵ ساعت در هفته به خدمت مشغول هستند. به نظر می‌رسد با توجه به نیازهای کیفی آموزش با استفاده بیشتر

از ایشان می‌توان نقش‌آفرینی موثرتری از این عزیزان داشت. این اتفاق با تعیین نقش مدرسه و به تبع آن معلمان در فعالیت‌های تابستانه نیز قابل تحقق است.

۹. افزایش مشروط خدمت برای نیروهای زبده جذب شده از طریق دانشگاه فرهنگیان: کمبود معلم در آموزش و پرورش مسیر جذب از طریق آزمون استخدامی را پیش رو نهاده است. درحالی‌که با توجه به آموزش‌های بیشتر و کیفی‌تر دانشگاه فرهنگیان، جذب از طریق این دانشگاه اولویت دارد. در این بند پیشنهاد می‌شود با توجه به سن پایین جذب در این دانشگاه و بازنشستگی ایشان در ۴۸ سالگی با توجه به روحیه و توان این عزیزان، سال‌های بیشتری از خدماتشان استفاده شود. این امر می‌تواند مشروط باشد و برایش سازوکار مالی خاص طراحی گردد.

۱۰. نظام آموزشی و تربیتی مربی‌های مراکز پیش از دبستان: آنچه مسلم است اضافه شدن تربیت معلم پیش از دبستان، ناظر به ساختار جدید اداره مهدکودک‌ها، مستلزم ساختار تربیت مربی ویژه‌ای است که پیشنهاد می‌شود در دانشگاه فرهنگیان صورت گیرد.

محتوای آموزشی:

۱. طراحی سازوکار ارزیابی برای مؤلفان کتب درسی: در این راستا می‌توان شبکه‌ای برای دریافت بازخورد معلمان تشکیل داد تا هم اطلاع مؤلف از چگونگی پیاده‌سازی کتاب در صف فراهم شود و هم دریافت نظرات ایشان درباره چگونگی اصلاحات یا تألیفات تسهیل گردد.

۲. تولید بسته‌های معلم‌یار: از پیوسته‌های لازم برای تألیف کتب درسی می‌توان به تهیه بسته‌های توجیهی ناظر به کتب تألیف شده و یا اصلاحات مدنظر اشاره کرد که می‌بایست در قالب‌های جذاب و گیرا تهیه و توزیع شود. این امر با توجه به دشواری‌های پدید آمده در سال‌های اخیر قابل طرح است.

۳. استفاده از سیاست‌های مسئله‌محوری و بازی آموزشی و تناسب جنسیتی در باز طراحی کتب درسی.

۴. ارتقا گرافیکی و باز طراحی کتب درسی: ضعف‌های گرافیکی متن درسی و نارسایی آن در انتقال مفاهیم آنقدر مشهود است که پیشنهاد مستقلی در این باره قابل طرح است. این امر با توجه به حیثیتی بودن کتب درسی و اثرگذاری عمیق و گسترده آن می‌تواند با فراخوان ملی از بهترین کارشناسان و هنرمندان این عرصه رقم بخورد.

۵. نظام آموزش تألیف کتب درسی: تأسیس مرکز تربیت مؤلف، وجود ظرافت‌ها و تخصص‌های متعدد در فرایند تألیف کتب درسی و اهمیت این موضوع ایجاب می‌کند مرکزی مستقل با بهره‌گیری از برترین متعهدترین کارشناسان انقلابی برای این امر خطیر پایه‌ریزی شود تا با آموزش افراد مستعد و بهره‌گیری از تجربیات میدانی معلمان سراسر کشور به کار علمی و تربیت نیروی تخصصی در این حوزه بپردازد.

۶. ایجاد بسته‌های مکمل غیرمتنی برای کتب درسی: اکتفا به متن در دنیایی که چندرسانه‌ای‌ها ذائقه مخاطب را با خود همراه کرده‌اند چندان مناسب نیست. پیشنهاد می‌شود با تأمین و تولید محتوای برتر و درج یا معرفی آن به دانش‌آموزان از این علاقه عمومی استفاده حداکثری شود، تا بدین وسیله ساعات محدود کلاسی مانع دانش افزایی و مهارت‌آموزی دانش‌آموز نشود و میل او به استفاده از رسانه های مختلف تا حدی هدایت شود.

راهبری مدیریتی:

۱. اصلاح مقاطع آموزشی با توجه به نقش‌های جنسیتی (خانواده محوری) و سیاست‌های جمعیتی: با توجه به نیازهای جمعیتی کشور که ایجاب می‌کند سن ازدواج کاهش یابد و این مهم با فارغ التحصیلی در ۱۸ سالگی محقق نمی‌شود لازم است سن فارغ التحصیلی با بازطراحی مقاطع تغییر یابد تا دانش‌آموز مراحل بعدی همچون دانشگاه را سریع‌تر طی کند و سریع‌تر آماده ازدواج شود. از طرفی محتوای آموزشی نیز با توجه به جنسیت دانش‌آموز و نقشی که در آینده به عهده می‌گیرد تغییر یابد تا مهارت‌های اصلی زندگی منتقل و نهادینه شود و جایگزین برخی مطالب بدون کاربرد شود.

۲. اصلاح نظام آموزشی با نگاه فنی حرفه‌ای: ناظر به پیش دانشگاه ندیدن مدرسه، می‌بایست با استعدادیابی، کشف علاقه و مهارت آموزی، مقدمات ایفای نقش هر دانش‌آموز فراهم شود تا چنانچه امکان تحصیل در دانشگاه فراهم نشد و یا امرار معاش از مسیر تحصیل مقدور نبود بتواند حداقل درآمدی برای خود تامین کند. این آموزش با توجه به نیاز هر استان و شرایط زمانی هر بوم قابل توصیه و تنظیم است.

۳. نظام تعامل مدرسه و محله در تبادلات خدمات آموزشی و تربیتی و تفریحی و ورزشی: استفاده از ظرفیت فضای فیزیکی مدارس و توسعه خدمات موجود (آموزش فوق‌العاده مشاوره خانواده) در ساعات غیرآموزشی به اهالی محله با اولویت خانواده‌های دانش‌آموزان می‌تواند علاوه بر جبران کمبودهای محله، فضایی برای کسب درآمد کادر مدرسه فراهم آورد. از سوی دیگر مدرسه می‌تواند از توانایی اجزای محله برای رفع برخی نیازهای آموزشی بهداشتی امنیتی استفاده کند.

۴. اصلاح نگرش درباره معلمی با کار رسانه‌ای: تولید سریال‌های تربیتی و محتوایی از مسایل اصلی ارتقاء آموزش و پرورش و بهینه‌سازی ایفای نقش معلمان است. برای باور به جایگاه والای این شغل که موجب افزایش عزت نفس معلمان و تشویق نخبگان برای انتخاب این شغل می‌شود کار رسانه‌ای با هدف تغییر افکار عمومی‌ای لازم است که در حال حاضر نگاه مثبتی به این حیطة ندارند. همراه کردن دستگاه‌های رسانه‌ای برای تولید آثار فاخر و متنوع در بسترهای مختلف رسانه‌ای راهکار لازم برای این موضع است که مستلزم برنامه‌ریزی و اختصاص بودجه مناسب است.

۵. کمک به نقش خانواده در بازگشت به مسئله تربیت: تلاش برای توانمندسازی خانواده‌ها برای به عهده گرفتن نقش محوری با تغییر وضعیت جلسات مشاوره‌ای و اولیا و مربیان از حالت اختیاری به اجباری و درک اینکه این از وظایف مدرسه است محقق می‌شود. در واقع در حال حاضر خانواده‌ها خود را مسئول تربیت نمی‌دانند و اگر هم بدانند امکان به عهده گرفتن آن را ندارند. این امر باعث ضعف ایشان در همراهی با برنامه تربیتی مدرسه می‌شود که به گواه همه فعالان هیچ فعالیت تربیتی بدون همراهی خانواده محقق نمی‌شود؛ لذا هم تغییر نگرش در مدرسه و خانواده و هم طراحی برنامه‌هایی برای توانمند شدن خانواده بسیار لازم است.

۶. ارتقای جایگاه و هویت شغلی معلمان: از وظایف ستاد آموزش و پرورش طراحی برنامه‌هایی برای هویت‌یابی شغل معلمی است. سرکشی هفتگی، تجلیل از خلاقیت‌ها، جشنواره‌های متنوع و برگزاری باشکوه مراسمات روز معلم از یک سو و تلاش برای افزایش حقوق این قشر می‌تواند به این وضع کمک کند.

۷. توجه به خانواده‌فرهنگیان با هدف ارتقاء عزت نفس و جایگاه معلمی: بی‌توجهی به خانواده‌های فرهنگیان در میان سازمان‌های مشابه تأسفبار است. اهمیت این حرفه آن‌قدر هست که با رسیدگی به خانواده‌های این عزیزان می‌توان موجب عزتمندی ایشان و بازیابی جایگاه از دست رفته شد. این تقویت در واقع به طور غیرمستقیم در ارتقا کیفیت کار معلمان موثر خواهد بود.

اللهم اجعلنا مجدد دينك ومحبي شريعتك

